

ké tradiční modalities – individuální, manželskou, rodinnou, skupinovou psychoterapii a psychoterapeutickou komunitu; 2. užívá nejrůznější techniky, verbální a neverbální; a 3. kriticky zhodnocuje všechny významné směry v psychoterapii. Manželé Knoblochovi tento základ rozšiřují o teoretický rámec malé společenské skupiny, na jehož základě jsou sjednoceny všechny užité techniky, včetně takových, jako je psychogymnastika a technika skupinového schématu. Důležitým bylo poznání, že jedinci lze rozumět jen jako součásti systému, jímž je malá společenská skupina. Poslední léta přinášejí nové údaje, přispívající k prokreslení tohoto obrazu díky evoluční psychologii. Život ve skupině je pro primáty tak důležitý, že jak se zdá, velikost skupiny určuje dokonce i velikost neokortexu.

H. Junová – psychogymnastika

Hana Junová (nar. 1937) je klinická psycholožka a psychoterapeutka zaměřující se na individuální i skupinovou psychoterapii, zvláště na neverbální techniky. Je zakladatelkou psychogymnastiky. Po odchodu manželů Knoblochových přispěla k věhlasu Horní Palaty společně s psychiatrem Z. MRÁZKEM (1933–1991).

Psychogymnastika se objevila na začátku 60. let, kdy docházelo obecně k velkému rozmachu neverbálních technik. O psychogymnastice můžeme říci, že je to pomocná psychoterapeutická metoda, která využívá neverbálních projevů, především gest, pohybů, mimiky. Umožňuje pacientovi dozvědět se o svém duševním životě poznatky, o nichž dosud nevěděl, a pomáhá mu tak k získání náhledu, odreagování či prožití emocionální korektivní zkušenosti. Psychogymnastika patří mezi metody rekonstrukční psychoterapie, protože jejím cílem je poznání a změna osobnosti pacienta. Psychogymnastika má kromě cílů terapeutických též cíle sociometrické a diagnostické.

Psychogymnastika je dílčí metodou, neboť cíle může dosáhnout jen v kombinaci s verbální psychoterapií (slovním zpracováním prožitého). Uplatňuje se v ní jak trénink, tak volné nápady, ale nejvíce tvoření. Klade se důraz na volnost projevu, takže má charakter hry. Vždy znovu překvapuje, s jakými emocemi a zaujetím reagují pacienti při pantomi-

mickém předvádění na fiktivní situace. Vypadá to, jako by stáli tváří v tvář blízkým lidem ve svém přirozeném prostředí či svým nejzávažnějším životním problémům. Působí to často dojmem, jako by pacient neměl jinou volbu a musel se projevovat určitým způsobem, který mu přináší třeba i nepříjemné pocity.

Pracuje se šesti hlavními oblastmi témat – běžné životní situace (chůze v davu, cesta dopravním prostředkem), specifická problematika (jaký jsem, jak mě vidí druzí, jaký bych chtěl být, zrcadlo), lidské konflikty (křižovatka, volba mezi dvěma možnostmi, zakázané ovoce), fantazie a pohádky (co bych byl, kdybych byl zvíře, co bych si přičaroval, kdybych byl kouzelník), vztahy ve skupině (vyjádřit svůj vztah k druhým, vztah k sobě, život na pustém ostrově, v království), vztah k terapii (s jakými pocity kdo přišel, postoj k terapii, co by bylo, kdyby terapeuti zmizeli).

Do psychoterapeutického systému je psychogymnastika zařazena několikerym způsobem – jako součást verbálních psychoterapeutických skupin, jako součást neverbálních psychoterapeutických technik (jiné pohybové metody nebo arteterapie) nebo jako samostatná metoda.

E. Syřišťová – skupinová psychoterapie psychóz

Eva Syřišťová (nar. 1928) se teoreticky i prakticky zajímala o psychózy a zvláště o schizofrenie. Je první autorkou v našich zemích, která psychoterapeuticky zpřístupnila schizofrenickou psychózu, a přiblížila pozoruhodné psychologické zázemí této choroby. Jejími stěžejními pracemi na toto téma jsou knihy „Imaginární svět“ (1974), „Skupinová psychoterapie psychóz“ (1980) a další. V posledně jmenované práci byla též uveřejněna důležitá studie Ivana Vyskočila a Evy Vyskočilové o výuce herectví jako psychoterapeutické možnosti.

Dosud se věnuje málo pozornosti zvláštnostem schizofrenní osobnostní struktury, poznávacích a emocionálních procesů, které specifickým způsobem ovlivňují sociální interakci nemocných. Je třeba studovat zpětnovazební propojení mezi patogenní sociální komunikací, jež se podílí na patogenezi